

Asia: VN/18125/2025

Ehdotus hallituksen esitykseksi taiteen perusopetuksesta annetun lainsäädännön uudistamiseksi

1 § Taiteen perusopetuksen tarkoitus ja tavoitteet

Valitse sopivin

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Kannatamme esityksen mukaista lasten ja nuorten ensisijaisuuden poistamista tekstistä. Tämä muutos tukee lakivalmistelun tavoitteita. Aiempi kirjaus on ollut epämääräinen ja tulkinnanvarainen. Esityksen sanamuoto antaa koulutuksen järjestäjälle mahdollisuuden painottaa koulutusta oman alueensa tarpeisiin minkä voidaan katsoa vahvistavan koulutuksen saatavuutta myös lasten ja nuorten osalta.

Tekstissä olisi kuitenkin hyvä alleviivata varhaisiän opintojen olennaista merkitystä. On tärkeää, että ne tunnustetaan osana taiteen perusopetuksen opintopolkua. Ehdotamme tähän vielä korostavampaa muotoilua: tukee varhaisiästä lähtien oppilaan kasvua, elinikäistä oppimista jne.

3 § Opetussuunnitelma, oppimäärän mitoitus ja laajuus

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti

Kannatamme opintopisteisiin siirtymistä. Opintopisteen käyttäminen laajuuden mittarina lisää selkeyttä oppimäärän laajuudesta.

Opintopisteen laajuus määritelmänä taiteen perusopetuksen osalta vaatii kuitenkin vielä selkeyttämistä. Opetussuunnitelman perusteissa tulee olla selkeä ohje esimerkiksi siihen, miten

oppilaan itsenäinen työskentely, varhaisiän opinnot, osaamisen tunnustaminen tai miten yli 1000 tuntia opiskelleiden suoritukset kirjataan todistuksiin. Myös taiteenalohtaiset erot tulee ottaa huomioon. Kommentoimme asiaa enemmän asetusluonnoksen yhteydessä.

4 § Kunta koulutuksen järjestäjänä

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

-

5 § Koulutuksen järjestämisluvan saanut koulutuksen järjestäjä

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

-

7 § Koulutuksen järjestämislupa

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

-

8 § Koulutuksen järjestämisluvan muuttaminen ja peruuttaminen

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

-

9 § Koulutuksen järjestäminen ja muu toiminta

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

-

10 § Yhteistyö

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Pidämme erinomaisena tämän asian tuomista säädöstasolle. Kannatamme yhteistyötä kaikkien taiteen perusopetuksen tavoitteiden mukaista toimintaa harjoittavien tahojen kanssa ja tähän on jo nykyisellään olemassa paljon hyviä käytänteitä. Näemme, että taiteen perusopetuksen saatavuuteen ja elinvoimaan voidaan parhaiten vaikuttaa yhteistyömalleja kehittämällä esimerkiksi alueen muiden tpo-toimijoiden sekä muiden koulutusmuotojen kanssa.

Kannatamme lakiehdotuksen kirjausta, joka jättää koulutuksen järjestäjälle liikkumavaran oman harkinnan mukaiseen tarkoituksenmukaiseen yhteistyöhön.

11 § Vastuutehtävä

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Vastuutehtävä vaikuttaa erinomaiselta kanavalta mahdollistaa taiteen perusopetuksen kehittämistyötä. Ottaen huomioon taiteenalojen, alueiden ja opetussuunnitelmien moninaisuus tehtävään osoitettu rahallinen panostus vaikuttaa kehittämistarpeisiin nähden alimitoitetulta.

12 § Valtion rahoitus

Valitse sopivin

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Ehdotamme, että asukasperusteinen ja opetustuntikohtainen valtionosuus yhdistettäisiin samaan rahoituskanavaan eli osaksi opetustuntikohtaista rahoitusta. Mikäli tämä ei ole mahdollista, tulisi rahoitusmuodot erottaa toisistaan vielä ehdotettua paremmin. Nykyinen kahdesta eri lähteestä tuleva valtionosuuskertymä ei näyttäydy kunnissa selkeänä kokonaisuutena.

Uudistuva laki taiteen perusopetuksesta ei ota kantaa vapaan sivistystyön rahoituksella järjestettävään taiteen perusopetukseen. Näemme tärkeänä, että taiteen perusopetuksen rahoitusta kehitettäisiin selkeäksi ja yhdenmukaiseksi kokonaisuudeksi. Tämä edellyttäisi vapaan sivistystyön rahoitusmallin tarkastelua ja yhdenmukaistamista suhteessa uudistuvaan tpo-rahoitusmalliin.

Toivottavasti työskentelynsä aloittanut OKM:n asettama vapaan sivistystyön tulevaisuustyöryhmä löytää tähän ratkaisuja.

13 § Henkilöstö

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Opettajien kelpoisuusvaatimuksia ei voi heikentää. Kaikilta opettajilta tulee edellyttää pedagogista kompetenssia suhteessa opetussuunnitelmiin. Tämä tulee varmistaa edellyttämällä kelpoisuusasetuksessa opettajan pedagogisten opintojen suorittamista. Kelpoisuuden hankkimisen helpottamista on mahdollista tukea kirjaamalla pykälään kolmen vuoden siirtymäsäännös. Kommentoimme asiaa enemmän asetusluonnoksen yhteydessä.

14 § Oppilaaksi ottaminen

Valitse sopivin

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Porin kaupungin ja sopimuskuntien välisissä sopimuksissa sopimuskunnan rahoitus määritellään suhteessa neuvoteltuihin oppilaspaikkoihin. Malli on yleinen myös muualla Suomessa ja se lisää opetuksen saatavuutta. Porilla on nykyisellään sopimuskuntia musiikin laajan oppimäärän järjestämisessä.

Lain kirjaus saisi ottaa huomioon selkeämmin myös sopimuskunnat. Mikäli lakiehdotus nykyisellään pitää sisällään koulutuksen järjestäjinä kaikki kunnat, tämä tulisi ilmaista tekstissä selkeämmin.

Ehdotamme, että tekstin 2 momentin ensimmäinen lause muutettaisiin:

Muut koulutuksen järjestäjät kuin valtion oppilaitos sekä toimintaa rahoittavat kunnat voivat tehdä keskenään sopimuksen oppilaiden ottamisesta.

15 § Oppilailta perittävät maksut

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Taiteen perusopetus on osa suomalaista koulutusjärjestelmää, eivätkä sen kustannukset saisi karata käsistä missään päin Suomea. Perheen sosioekonominen asema ei saa nousta kenellekään

osallistumisen esteeksi. Taiteen perusopetuksen rahoitusmallin tulisi jatkossa kannustaa koulutuksenjärjestäjää tarjoamaan vapaaoppilaspaikkoja tai muita vastaavia järjestelyjä saavutettavuuden lisäämiseksi.

Näemme, että yhteistyötä Harrastamisen Suomen mallin kanssa tulisi jatkossa voimakkaasti kehittää. Maksuttomien taideharrastusten tarjoaminen kannattaisi jatkossa integroida vahvasti taiteen perusopetuksen oppilaitoksiin. Tämä kehitys vaatii yhteensovittamista, mutta olisi ehdottoman kannatettavaa. Osallistumista taiteen perusopetukseen olisi mahdollista tukea esimerkiksi Harrastamisen Suomen mallin kautta kanavoitavalla harrastussetelillä.

16 § Oppilaan osaamisen arviointi ja todistus

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

On hyvä, että arviointi keskittyy osaamisen arviointiin. Tämä olisi hyvä tuoda esille pykälätekstissä ehdotettua kirjausta vielä selkeämmin. Arvioinnin prosessi tulee kytkeä selkeästi 50 opintopisteen kokonaisuuteen, jotta arviointi palvelee oppimisen ja opetuksen tavoitteita. Annetun opetuksen määrän nostaminen oppimäärän laajuuden mittariksi, ilman selkeää yhteyttä osaamisen tunnustamiseen, saattaa hämärtää osaamiseen perustuvan arvioinnin kriteereitä.

18 § Tietojensaanti- ja ilmoitusoikeus

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

-

19 § Koulutuksen arviointi

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

-

Siirtymäsäännökset (lakiesityksen 22-24 §:t)

Valitse sopivin

Kannatan

-

2. Esityksen sisältämä uusi valtionrahoitusmalli. Mitä mieltä olette työryhmän esityksestä:

Valitse sopivin

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti:

12 § 3 momentin perusteluissa todetaan, että suoritemäärien vahvistamisessa käytetty laskenta olisi suhteellinen. Emme kannata esitystä sellaisenaan. Suoritemäärien lisäosan vahvistamisessa ehdotettu suhteellinen laskentatapa tulee vertautua kaikkien taiteiden sijaan taiteenaloittain. Tässä tapauksessa suoritteiden vahvistamisessa otettaisiin huomioon oppilaitoksen toteutunut oppilasmäärä ja oppimäärän suorittaneiden oppilaiden määrä suhteessa kaikkiin saman taiteenalan perusopetuksen oppilaisiin.

Taiteet eivät ole keskenään yhteismitallisia suhteessa pedagogisiin käytänteisiin. Tämä liittyy erityisesti musiikille olennaiseen yksilöopetukseen ja sen tuntimääriin. Ehdotettu rahoitusmalli siirtää resurssia yksilöopetuksesta ryhmäopetukseen, mikä voi heikentää olennaisesti musiikin koulutuksen saatavuutta.

Kannatamme lämpimästi ehdotettua lisämäärärahaa. Tämä tulee ohjata yhdenvertaistamaan eri taiteen alojen rahoitusta siten että niiden saatavuutta voidaan parantaa. Porissa näemme tarpeita erityisesti kuvataiteen vos-rahoituksen lisäämiselle (koulutuksella on kysyntää enemmän kuin siihen saadaan vos-rahoitusta). Lisäksi tärkeää olisi kehittää Porissa niiden taiteenalojen saatavuutta ja saavutettavuutta, jotka eivät vielä ole vos-rahoituksen piirissä. Porissa tarpeita uudelle vos-rahoitukselle olisi tanssi- ja teatteritaiteessa.

Rahoituksen suoriteperusteinen lisäosa on kirjattu lakiesityksen perusteluihin epäselvästi. Lakiehdotuksen perusteluihin tulee lisätä yksiselitteinen kuvaus siitä, miten suoriteperusteinen lisäosa rakentuu jatkossa. Pidämme rahoituksen suoriteperusteisen lisäosan nousua vuoteen 2040 mennessä 7 %:sta 25 %:iin liian suurena. Nämä suoritteet kuvaavat taiteen perusopetuksen vaikuttavuutta vain osittain varsinkin mikäli niitä käytetään vertailutietona koko koulutusmuodon sisällä. Näemme niiden tason olevan sopiva lisäosan asettuessa 7% osuuteen. Mikäli lisäosan osuutta halutaan tästä kasvattaa, tulisi suoritteiden sisältöä kehittää vielä ennen lisäosan nostamista.

Opintopisteen laajuus määritelmänä taiteen perusopetuksen osalta vaatii selkeyttämistä. Oppilaan oma työskentely sekä sen määrän vaihtelu eri taiteenaloissa tulisi huomioida osana opintopisteen laajuuden määrittämistä.

20 § Taiteen perusopetuksen opettajan kelpoisuus

Valitse sopivin

En kannata

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Pedagoginen koulutus (60 opintopistettä) tulee sisältyä kaikkiin kelpoisuusluokkiin. Esitämme, että ehdotuksessa oleva kohta 5 joko poistetaan tai siihen lisätään vaatimus pedagogisista opinnoista: 5) jolla on asianomaisella taiteen alalla saavutettu taiteellinen tai muu ammatillinen ansioituneisuus sekä vähintään 60 opintopisteen laajuiset opettajan pedagogiset opinnot

Taiteelliset ansiot eivät yksin riitä opettamiseen, sillä opetussuunnitelmien tavoitteellinen toteuttaminen edellyttää pedagogista osaamista. Ilman sitä ei voida varmistaa, että opettaja kykenee suunnittelemaan, toteuttamaan ja arvioimaan opetusta taiteen perusopetuksen vaatimalla tasolla.

Tilanteen ratkaisemiseksi tarvitaan siirtymäsäännös, jonka avulla epäpätevä henkilö voidaan ottaa määräaikaaisesti tehtävään, ja hänelle annetaan mahdollisuus täydentää kelpoisuutensa esimerkiksi kolmen tai viiden vuoden sisällä. Tällainen malli tunnetaan jo ammatillisen koulutuksen opettajien kelpoisuusehdoista ja se olisi toimiva myös tässä kontekstissa.

Oppilaitoksilla tulee olla jatkossakin oikeus asettaa omassa rekrytoinnissaan tiukempia kelpoisuusehtoja. Lain tai asetuksen tulee mahdollistaa tämä oppilaitoskohtainen harkinta.

Asetuksen kohta 5 (opettajaksi ilman tutkintoa taiteellisten ansioiden perusteella) on ongelmallinen siksi, että se jättää kelpoisuuden arvioinnin koulutuksen järjestäjän vastuulle ilman selkeitä kriteerejä. Tämä asettaa koulutuksen järjestäjät eriarvoiseen asemaan ja vaikeuttaa laadunvalvontaa. Pätevä henkilöstö on perusta laadukkaalle ja arvostetulle koulutusmuodolle. On taiteen perusopetukseen osallistuvan oppilaan oikeus voida opiskella kelpoisen opettajan opetuksessa kaikkialla Suomessa. Mikäli kelpoisuuksia heikennetään, vaarannetaan koulutuksen arvostus, oppimistulokset ja alan vetovoima myös opettajankoulutuksen näkökulmasta.

4. Ehdotus asetukseksi taiteen perusopetuksesta. Mitä mieltä olette työryhmän ehdotuksesta:

Valitse sopivin

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Kannatamme ehdotusta pykälien 1-4 osalta, mutta on hyvin ongelmallista, jos opintopisteelle luodaan muista koulutusmuodoista sekä periaatteellisesti että laajuudeltaan täysin poikkeava mitoitus, kuten 5. pykälässä nyt tehdään.

Opintopisteen määritelmänä pitäisi muiden koulutusmuotojen tapaan käyttää osaamisen hankkimiseksi tarvittavaa opiskelijan työmäärää eikä hänelle annettua opetusta. Tämä voisi sisältää taiteenalakohtaisten tarpeiden mukaisen määrän kontaktiopetusta sekä oppilaan itsenäistä työtä. Tämä olisi selkeää ja osaamisen arvioinnin tarkoituksenmukaisuuden kannalta myös välttämätöntä. Määrittely antaisi mahdollisuuden käyttää opintopisteen laajuutena samaa tuntimäärää muiden koulutusmuotojen kanssa mikä lisäisi osaamisen tunnustamisen edellytyksiä koulutusmuotojen välillä.

Muut kommentit ja huomiot:

Pyydämme, että kommentti aloitetaan viittaamalla työryhmän ehdotuksen lukuun, alakohtaan, kappaleeseen tai pykälään. Jos kommentti ei koske mitään tiettyä esityksen kohtaa, pyydämme, että kommentti aloitetaan sanoilla "Yleinen kommentti"

-

Tiirikainen Taneli
Porin kaupunki - Sivistystoimiala, opetusyksikkö